

Sygn. akt V CZ 68/07

POSTANOWIENIE

Dnia 2 sierpnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

SSN Jan Górowski (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Z.T. i B. T.

przeciwko "S." Spółce z o.o. w B.

o stwierdzenie nieważności uchwały,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 2 sierpnia 2007 r.,

zażalenia powódki B. T. na postanowienie Sądu Apelacyjnego

w [...]

z dnia 14 grudnia 2006 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie w pkt 1-szym.

Uzasadnienie

Powódki Z. T. i B. T. w pozwie przeciwko „S.” sp. z o.o. domagały się stwierdzenia nieważności, ewentualnie uchylenia uchwały nr 1/2006 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 1 marca 2006 r. w sprawie zmiany umowy spółki.

Wyrokiem z dnia 28 lipca 2006 r. Sąd Okręgowy oddalił roszczenie główne i ewentualne. W apelacji powódki zaskarżyły ten wyrok w całości domagając się jego zmiany przez stwierdzenie nieważności lub uchylenie uchwały nr 1/2006.

Postanowieniem z dnia 14 grudnia 2006 r. Sąd Apelacyjny odrzucił apelację powódek od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 lipca 2006 r. w zakresie oddalającym powództwo o uchylenie przedmiotowej uchwały (pkt 1) i umorzył postępowanie apelacyjne wywołane apelacją Z. T. w zakresie oddalającym powództwo o stwierdzenie jej nieważności (pkt 2).

Sąd Apelacyjny wskazał, że skoro apelacja została wniesiona w dniu 3 października 2006 r. to miała do niej zastosowanie ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm., dalej „u.k.s.c.”). Dlatego należało rozważyć, czy uiszczona od tego środka odwoławczego opłata sądowa w kwocie 2000 zł, odpowiadała jej przepisom. Oceniając, że przedmiotowe roszczenia miały charakter niemajątkowy oraz, że była to sprawa gospodarcza uznał, iż należało do obowiązku uiszczenia opłaty od apelacji zastosować wprowadzony do systemu prawnego wskazaną ustawą art. 130² k.p.c., nakładający na powódki obowiązek uiszczenia opłaty wraz z wniesieniem środka odwoławczego, bez odrębnego wzywania ze strony sądu.

Zauważył, że wprawdzie powódki wniosły omawiany środek odwoławczy w jednym piśmie procesowym, niemniej przyjął, że pomiędzy nimi zachodziło jedynie współuczestnictwo formalne i w związku z tym każda z nich powinna opłacić własną apelację. Skoro więc objęto nią roszczenie główne i ewentualne, jego zdaniem, każda z powódek powinna uiścić opłatę w łącznej kwocie 2600 zł, tj. 600 zł od roszczenia o stwierdzenie nieważności na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 u.k.s.c. i 2000 zł od żądania uchylenia uchwały na podstawie art. 29 pkt 3 u.k.s.c. Łącznie więc powinna być uiszczona opłata w kwocie 5200 zł.

Powołując się na oświadczenie pełnomocnika powódek złożone na rozprawie z dnia 14 grudnia 2006 r., że popiera złożony środek odwoławczy co do żądania o stwierdzenie nieważności uchwały z apelacji B. T. i cofa ją w pozostałym zakresie, wskazał, że uiszczona przez obie powódki opłata w kwocie 2000 zł niewątpliwie obejmowała ich apelację w przedmiocie rozstrzygnięcia o stwierdzeniu nieważności przedmiotowej uchwały Spółki. Wobec jednak cofnięcia w tej części apelacji przez powódkę Z. T. umorzył postępowanie apelacyjne w tym zakresie na podstawie art. 391 § 2 k.p.c. W odniesieniu natomiast do apelacji obu powódek obejmujących rozstrzygnięcie w przedmiocie uchylenia zaskarżonej uchwały to pomimo cofnięcia apelacji w tej części ocenił, że brak było przesłanek do umorzenia postępowania apelacyjnego w tym zakresie. Skoro w tej części apelacja nie została opłacona, to należało ją odrzucić na podstawie art. 130² § 3 k.p.c.

Pełnomocnik powódki B. T. zaskarżył postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 14 grudnia 2006 r. w części dotyczącej punktu pierwszego, którym została odrzucona apelacja powódek w zakresie oddalającym powództwo o uchylenie przedmiotowej uchwały Spółki i wniósł o uchylenie tego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie w każdym wypadku współuczestnictwo jednolite musi być jednocześnie współuczestnictwem koniecznym. Współuczestnictwo jednolite może bowiem wchodzić w grę także wówczas, gdy ma ono charakter fakultatywny jak np. współuczestnictwo członków w sprawie o uchylenie lub o nieważność uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni (art. 42 § 9 prawa spółdzielczego) bądź powództwo wspólników o uchylenie lub nieważność uchwały zgromadzenia wspólników, (art. 254 § 1 i 4 k.s.h.). Wtedy konieczność jednolitego rozstrzygnięcia wynika z przepisu ustawy (art. 73 § 2 k.p.c.). Trzeba zauważyć, że zarzuty obu powódek były oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. W takim wypadku legitymowany jest wspólnik, bez względu na to czy tak samo zainteresowanymi są także inne osoby. Wspólników takich, gdy występują wspólnie w procesie, wiąże współuczestnictwo jednolite, gdyż wydany w takim procesie wyrok dotyczy niepodzielnie ich wszystkich (por. odpowiednio uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 1970 r., III CZP 49/70, OSNCP 1971, nr 3, poz. 42). Skarżąca trafnie więc

zarzuciła, że powódki skoro wniosły jedną apelację to zobowiązane były uiścić jedną opłatę (art. 4 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 18 ust. 2 u.k.s.c.).

Przepisy dotyczące opłat stałych muszą być interpretowane ściśle ze względu na rygory związane z ich nieuiszczeniem przez profesjonalnego pełnomocnika (art. 130² § 1 i 3 k.p.c.), bądź przez przedsiębiorcę w sprawie rozpoznawanej w postępowaniu odrębnym unormowanym w art. 479¹ - 479²² k.p.c. (art. 130² § 4 k.p.c.). Z tego względu należało podzielić wyrażony w literaturze pogląd, że na gruncie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w pierwotnym brzmieniu, który to stan prawny ma tu zastosowanie (art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz.U. z 2007 r. Nr 21, poz. 123) w sprawie o stwierdzenie nieważności takiej uchwały pobiera się opłatę stosunkową obliczoną od wartości przedmiotu sporu wskazanej przez powoda, jeżeli powództwo ma charakter roszczenia majątkowego, albo opłatę stałą w wysokości 600 zł określoną w art. 26 ust. 1 pkt 6 u.k.s.c., jeżeli zaskarżona uchwała miała charakter niemajątkowy.

Powódka oprócz żądania głównego stwierdzenia nieważności uchwały zgłosiła żądanie ewentualne o jej uchylenie. W judykaturze wyjaśniono, że przepis art. 21 k.p.c. nakazujący przy kumulacji roszczeń przyjmować za podstawę obliczenia opłaty sądowej ogólną wartość połączonych roszczeń nie odnosi się do żądań ewentualnych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 1966 r. I CZ 29/66, OSPiKA 1967, nr 2, poz. 36). Także w literaturze przedwojennej dominował pogląd, że przepis nakazujący aby dla określenia wartości przedmiotu sporu w wypadku gdy pozew obejmuje kilka roszczeń zliczyć ich wartość nie ma zastosowania do żądań ewentualnych.

Skoro wykluczona jest w tym wypadku kumulacja opłat to zarówno pozew jak i apelacja podlegają jednej opłacie. W związku z tym powstaje problem, od którego z żądań należy wymierzyć opłatę. Gdy choć jedno ma postać sumy pieniężnej, kwota ta stanowi podstawę do wymiaru opłaty zgodnie z unormowaniem zawartym w art. 19 § 1 k.p.c., oczywiście gdy w rachubę wchodzi opłata stosunkowa.

Jeżeli natomiast ani żądanie główne, ani ewentualne nie jest wyrażone w pieniądzu, opłatę należy wymierzyć od roszczenia głównego z tego względu, że gdy sąd je uwzględni, nie rozstrzyga o niewchodzącym wtedy w rachubę żądaniu

ewentualnym (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 7 września 1960 r., 2 CR 366/59, PUG 1961, nr 12, s. 424). Przy tak jak w pozwie sformułowanym roszczeniu o roszczeniu uchylenia uchwały sąd więc orzeka dopiero w wypadku nieuwzględnienia roszczenia stwierdzenia jej nieważności.

Odrębnym zagadnieniem jest kwestia czy w toku postępowania wywołanego pismem podlegającym opłacie powstaje obowiązek uiszczenia opłaty od roszczenia ewentualnego. W postanowieniu z dnia 20 maja 1987 r., I CZ 55/87 (OSNC 1988, nr 11, poz. 160) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że obowiązek uiszczenia opłaty od żądania ewentualnego powstaje tylko w wypadku nieuwzględnienia żądania zgłoszonego w pozwie jako pierwsze. Jeżeli nastąpi to wyrokiem częściowym wymieniony obowiązek powstaje z chwilą jego prawomocności. Jeżeli natomiast o obu żądaniach (pierwszym i ewentualnym) sąd rozstrzyga jednym wyrokiem orzeka nim jednocześnie o ściągnięciu opłaty należnej od żądania ewentualnego.

Za dokonaną wykładnią przemawia treść art. 18 ust. 2 u.k.s.c., który nakazuje stosować te same przepisy do pobrania opłaty od pozwu jak i między innymi od apelacji a także unormowanie zawarte w art. 130³ § 2 k.p.c. Przepis ten wyraźnie stanowi, że jeżeli obowiązek uiszczenia opłaty powstaje w danym stadium postępowania to o ściągnięciu tej opłaty sąd orzeka w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji.

Skoro więc powódka w terminie uiściła opłatę od apelacji w kwocie 2000 zł, a należna opłata wyliczona od wartości przedmiotu sporu od żądania głównego wynosiła 600 zł, to brak podstaw do przyjęcia, że nie spełniła wymagania określonego w art. 130² § 3 k.p.c.

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).